

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Факультет іноземної філології
Кафедра перекладу та німецької філології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ

для студентів 5 курсу денної форми навчання зі спеціальності 7.02030302 –
«Філологія*. Мова і література (англійська, німецька)»

УДК 811.112.2

Затверджено на засіданні
кафедри перекладу та німецької філології
МНУ ім. В. О. Сухомлинського
Протокол № 8 від «15» січня 2013 р.

Упорядник:

Баркарь Уляна Ярославівна, викладач кафедри перекладу та німецької філології факультету іноземної філології МНУ ім. В. О. Сухомлинського

Рецензент:

П. І. Осипов – кандидат філологічних наук, професор кафедри перекладу та німецької філології МНУ ім. В. О. Сухомлинського

Методичні рекомендації для підготовки до державного екзамену з німецької мови як другої іноземної : для студентів 5 курсу денної форми навчання зі спеціальності 7.02030302 – «Філологія*. Мова і література (англійська, німецька)» / Уляна Ярославівна Баркарь. – Миколаїв, 2013. – 28 с.

© У. Я. Баркарь, 2013
© МНУ ім В. О. Сухомлинського, 2013

*Der Examinator ist ein lebendig gewordenes Fragezeichen,
der Prüfling ein erstarrter Gedankenstrich.
(Aus den «Fliegenden Blättern» humoristisch-satirische Zeitschrift)*

*Erfolgreich zu sein setzt zwei Dinge voraus:
Klare Ziele und den brennenden Wunsch, sie zu erreichen.
(Unbekannter Autor)*

ВСТУП

Державна атестація випускників ВНЗ з другої іноземної (німецької) мови є підсумковою формою перевірки і оцінки науково-теоретичної та практичної підготовки студентів факультетів іноземних мов. Для проведення державного екзамену організується екзаменаційна комісія у складі голови, членів комісії та екзаменаторів.

До складання державного іспиту з другої іноземної мови допускаються студенти 5 курсу, які виконали усі вимоги навчального плану та програм з курсу німецької мови (ПКДМ), а також із теоретичного курсу другої мови та інтерпретації тексту.

Відповідно до програм підготовки студентів денної і заочної форм навчання зі спеціальності 7.02030302 «Філологія*. Мова і література (англійська, німецька)» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» передбачається поглиблене навчання протягом 2 семестрів (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр») практичному володінню німецькою мовою, читанню та перекладу літератури як загальнопобутового характеру, так і за професійним спрямуванням, удосконалення здобутих навичок усного, письмового, монологічного, діалогічного мовлення та аудіювання.

Очікувані результати:

Після закінчення 5 курсу студенти повинні володіти другою іноземною (німецькою) мовою на рівні C1 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, і зокрема вміти:

- розуміти різноманітні тексти і розкривати інформацію, що міститься в них;
- стисло інтерпретувати прочитане;
- проводити детальний граматичний аналіз мовного матеріалу;
- висловлюватись вільно і спонтанно, не відчуваючи браку мовних засобів для вираження думки;
- вести змістовний діалог на загальну чи фахову тематику, давати відповіді на поставлені запитання;
- ефективно і гнучко використовувати німецьку мову в різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного та професійного спілкування;
- висловлюватись із необхідним ступенем деталізованості і тематичної складності, демонструючи вільне володіння прийомами структурної побудови тексту, засобами зв'язності та цілісності на синтаксичному рівні.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ З ДРУГОЇ (НІМЕЦЬКОЇ) ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Метою державного екзамєну є перевірка знань студентів як теоретичного матеріалу (інтерпретація тексту, теоретична граматики, країнознавство), так і практикою володіння мовним матеріалом. Студенти повинні продемонструвати достатній рівень мовної та теоретичної підготовки з фаху.

Екзаменаційний білет комплексного кваліфікаційного державного екзамєну з другої іноземної мови та літератури країни, мова якої вивчається складається з 3 питань і має таку структуру:

1. Висловіть свою думку з поданої теми.
2. Зробіть інтерпретацію тексту та проаналізуйте підкреслене речення.

3. Питання з теорії літератури країни, мова якої вивчається як перша (англійська).¹

ПЕРШЕ ПИТАННЯ

Усне висловлювання з актуальних проблем сучасного життя України та німецькомовних країн на основі заданої мовленнєвої ситуації конкретного комунікативного завдання

Творче усне завдання передбачає перевірку практичного володіння лексико-граматичним матеріалом німецької мови, вміння вільно оперувати лексичними та фразеологічними одиницями, вживати граматичні синтаксичні конструкції різного ступеню складності, вміння орієнтуватися в проблемах сьогодення, в країнознавчому матеріалі, вміння логічно висловлювати та аргументувати свою точку зору на запропоновану тематику. Теми відповідають програмі підготовки спеціаліста за напрямом «Гуманітарні науки».

Орієнтовна тематика для усного висловлювання:

1. Der künftige Beruf.
2. Fremdsprachen in meinem Leben.
3. Meine Wohnverhältnisse.
4. Mein Studium.
5. Die Ukraine.
6. Deutschland.
7. Berlin – die Hauptstadt Deutschlands.
8. Meine Heimatstadt.
9. Deutschsprachige Länder.
10. Die berühmten Persönlichkeiten der Ukraine.
11. Die berühmten Persönlichkeiten Deutschlands.

---

¹ Третє питання комплексного державного екзамену стосується теорії англійської та американської літератури і не розглядається у даних методичних рекомендаціях.

12. Rolle der Bücher im modernen Leben.
13. Sitten und Bräuche in Deutschland.
14. Feste in der Ukraine.
15. Hobby und Freizeit der ukrainischen Jugendlichen.
16. Freizeitgestaltung in Deutschland.
17. Reisen kostet Geld – doch man erkennt die Welt.
18. Meine Urlaubspläne.
19. Einkaufen: im Warenhaus.
20. Briefreunde (-schaft).
21. Ein Theaterbesuch.
22. Mein letzter Kinobesuch.
23. Massenmedien (Rundfunk, Fernsehen, Presse, Internet).
24. Kyjiw.
25. Beim Arzt.
26. Im Hotel.
27. Die Jahreszeiten.
28. In der Kantine.
29. Sport.
30. Mein Deutschunterricht.

При підготовці усного висловлювання з теми корисними для Вас можуть бути наступні рекомендації:

- тема повинна бути розкрита;
- текст доповіді має бути логічно побудованим і завершеним;
- вступ повинен зацікавити;
- власні приклади, цитати видатних людей та афоризми з теми, риторичні питання прикрашають основний текст доповіді, роблять його оригінальним і добре запам'ятовуються;
- у кінці доповіді бажано узагальнити сказане і зробити короткий висновок;

– пам'ятайте, що таке висловлювання з теми є по своїй суті досить суб'єктивним і Ви маєте право висловлювати Вашу точку зору, головне – аргументовано і граматично правильно;

– не намагайтесь використовувати занадто довгі і складні лексико-граматичні конструкції при підготовці теми, вони можуть зіграти на екзамені проти Вас, якщо Ви раптом у стесовій ситуації не зможете їх коректно відтворити;

– не потрібно за 15 хв записувати весь текст усної доповіді на чернетку, щоб потім просто зачитати його, краще занотувати, що Ви хочете сказати, наприклад у вигляді плану, стислого конспекту, ключових фраз і т. ін., щоб мати опору для власних думок і не залежати абсолютно буква в букву від написаного тексту;

– доповідь не має бути занадто короткою, оскільки це буде низько оцінено і може викликати багато додаткових запитань з боку ДЕК, і дуже довгою, тому що Вас можуть не дослухати до кінця і Ви можете не встигнути сказати щось дуже цікаве і важливе, що могло б позитивно вплинути на Вашу оцінку, оптимальний час виступу – 2-3 хв.

Важливим етапом першого завдання є відповідь студента після усного висловлювання на питання екзаменаторів, які, як правило, стосуються обговорюваної теми.

Мовні засоби, які можуть допомогти при підготовці усного висловлювання:

Mein Thema heißt / lautet ...

Mein Interesse an diesem Thema ist ...

Von Anfang an...

Ich möchte (auch) sagen / betonen / darauf hinweisen / behaupten / unterstreichen...

Ich finde / meine / denke / glaube...

Mein Motto ist...

Ich gestalte mein Leben nach dem Motto...

Meiner Meinung nach...
Meine Meinung ist, dass...
(Aber) ich bin der Meinung, dass...
Ich bin davon überzeugt, dass...
Ich bin (ganz / absolut) sicher, dass...
Positiv / Negativ ist, dass...
Ich bin dafür / dagegen, dass...
Im Vergleich mit / zu...
Im Gegensatz zu...
Einerseits... andererseits...
...wie gesagt...
Sehr wichtig (dabei) ist...
zuerst / zunächst / dann / danach / außerdem / schließlich
Interessant / erwähnenswert / wichtig/ nicht unwichtig ist auch...
Beispiele geben / anführen
etwas mit dem Beispiel illustrieren
Zum Schluss / Zum Abschluss / Zusammenfassend / Als Fazit möchte ich sagen...

ДРУГЕ ПИТАННЯ

1. Інтерпретація тексту

Друге завдання екзаменаційного білета передбачає розуміння студентом прочитаного художнього тексту середнього рівня складності обсягом 400 – 500 слів без словника, а також уміння інтерпретувати його і передати основний зміст.

Для інтерпретації тексту може бути рекомендованою така схема:

1. Загальні відомості про текст і автора.

Der Text heißt «...». Das ist ein Ausschnitt aus dem Roman / der Novelle / der Erzählung / dem Buch «...» von .... Der Text hat die Form einer Erzählung von der

1. (3.) Person / eines Dialogs / eines Monologs / eines Briefs usw. und gehört zum Stil der schöngestigen Literatur.

2. Опис діючих осіб, місця, часу дії.

Im Text gibt es 2 / 3 ... handelnde Personen. Das sind ... / Die Hauptpersonen im Text sind ..., die Nebenpersonen sind ... . Die Handlung wird ... (wann? und wo?) gespielt.

3. Короткий зміст тексту.

Das Thema des Textes ist ... . Im Text handelt es sich um ... / geht es um ... Die Intrige liegt darin, dass ... .

4. Характеристика мови тексту.

Im Text kann man verschiedene Stilmittel und Literaturtropen finden. Hier gibt es (viele / zahlreiche) umgangssprachliche Wörter und Redewendungen / mundartliche Ausdrücke / rethorische Fragen / Metaphern / Idiome usw, wie z. B.: ...

5. Ідея твору.

Der Text ist lustig / dramatisch / tragisch / belehrend. Die Idee des Textes ist ... / Der Autor wollte uns sagen / zeigen, ...

Приклад інтерпретації тексту:

TEXT

Die Tage vergingen quälend langsam. Aufstehen, sich anziehen, beim Frühstück die vorwurfsvollen Blicke der Mutter, wenn Eva nur schwarzen Kaffee trank. Sie schmierte sich, um diese Blicke zu beschwichtigen, extradicke Brote für die Schule, drei doppelte, die sich dann an der nächsten Straßenecke in einen Papierkorb werfen würden. Sie fastete.

Franziska fragte: «Bist du krank?»

«Nein», antwortete Eva, erklärte das Knurren ihres Magens mit einer plötzlichen Übelkeit, irgendein Virus wird es wohl sein. Franziska legte ihr tröstend die Hand auf den Arm. Ihre Hand war warm und angenehm, mit weichen, trockenen Handflächen, obwohl Eva fröstelte, trotz der Wärme des Sommertages fröstelte sie, waren ihre Handflächen feucht.

Wenn die Gier nach Essen sie überfiel, wenn sich ihr Magen während des Unterrichts schmerzhaft zusammenzog, brauchte sie sich nur ein bisschen zurückzulehnen und ihre Oberschenkel mit denen von Franziska zu vergleichen. Franziska, immer in Hosen, mit schmalen Beinen, die Knie fast mager, und dagegen sie: Knie wie Dampfnudeln, über die der Rock hochrutschte beim Sitzen, Wülste oberhalb der Knie, Fettwülste.

Was für ein hässliches Wort. Ein Wort zum Ekeln.

Die Vormittage waren schlimm, aber die Nachmittage waren noch schlimmer. Beim Mittagessen sagte sie, sie hätte keinen Hunger, sie hätte die Schulbrote, die drei doppelten, erst auf dem Heimweg gegessen.

Dann ging sie zum Park, wartete auf Michael, wusste, er würde nicht kommen, hoffte, er würde doch kommen.

Aber warum sollte er? Sie war schuld an allem. Oder nicht sie, nicht Eva, diese verdammte Fetthülle war schuld.

Als sie um vier wieder nach Hause kam, zog sie sich in ihr Zimmer zurück. Vor dem Abendessen ging sie ins Bett. «Mir ist nicht gut, Mama, wirklich. Lass mich in Ruhe, bitte lass mich schlafen.»

Die Brote, die die Mutter ihr brachte mit ängstlichem, besorgtem Gesicht, «Kind, was ist denn los mit dir?», wickelte sie in eine Plastiktüte und versteckte sie in ihrer Schultasche. Die Brote würde sie am nächsten Morgen in den Papierkorb werfen, zusammen mit den Schulbroten. Sie weinte sich im Schlaf.

Eva hatte Schmerzen. Ihr Magen tat so weh, noch nie hatte ihr etwas so weh getan.

Sie nahm das Buch und versuchte zu lesen, aber die Buchstaben verschwammen vor ihren Augen. Schwarzen Flecken tanzten auf dem Papier. Sie konnte nur noch an Essen denken, alles andere wurde unwichtig neben dem Verlangen, ihren Hunger zu stillen.

(Aus: Mirjam Pressler «Bitterschokolade»)

Der angegebene Text ist ein Ausschnitt aus dem Roman «Bitterschokolade» von der bekannten deutschen Schriftstellerin und Übersetzerin des XX. Jahrhunderts

Mirjam Pressler. Der Text hat die Form einer Erzählung von der 3. Person und gehört zum Stil der schöngestigen Literatur.

Im Text gibt es 4 handelnde Personen. Das sind das Mädchen Eva, ihre Mutter, ihre Freundin Franziska und der Junge Michael.

Das Thema des Textes ist Probleme und psychologische Komplexe der Jugendlichen. Es handelt sich um die Schülerin Eva, die dick ist und sich deswegen unschön und ungeliebt fühlt. Sie vergleicht ihre Figur mit der ihrer Schulfreundin Franziska, die schlank ist, schmale Beine hat und modische Hosen tragen kann, und findet sich hässlich, bis zum Ekeln. Wegen ihres Äußeren hat Eva Probleme im Privatleben. Die Beziehungen mit Michael, den sie offensichtlich mag, sind für sie schwer aufzubauen, «ihre verdammte Fetthülle», wie sie meint, ist daran schuld. Eva beginnt zu fasten, indem sie auf das Essen überhaupt verzichtet. Sie quält sich, hat starke Magenschmerzen, aber dabei verschweigt sie «solche Diät», damit man das in der Familie und in der Schule nicht bemerkt. Sie wirft die Brote, die die Mutter ihr bringt, heimlich in den Müllkorb weg. Solches Benehmen des Mädchens führt nur zu seinem körperlichen und seelischen Leiden.

Im Text kann man verschiedene Stilmittel und Literaturtropen finden. Hier gibt es umgangssprachliche Wörter, z. B.: *Dampfnudeln* und Redewendungen, z. B.: *was ist denn los?* / Metafern: z. B.: *Schwarzen Flecken tanzten auf dem Papier* usw.

Der Text ist dramatisch und auch belehrend. Der Autor wollte uns zeigen, wie innere Probleme im jungen Alter das Leben erschweren können und wie wichtig dabei ist, sich selbst richtig anzunehmen.

2. Граматичний аналіз речення

Метою *граматичного завдання* є перевірка знань базової граматики німецької мови (синтаксис, граматичні одиниці і категорії), що є необхідною для ведення бесіди з фаху та перекладу оригінальних текстів соціально-побутового та фахового спрямування та коректного викладання німецької мови на заняттях у навчальних закладах I-III ступенів.

Перелік граматичного матеріалу, знання якого перевіряється під час іспиту:

- типи речень (зокрема – види складнопідрядних речень);
- порядок слів у реченні;
- безсполучниковий і сполучниковий зв'язок, сполучники;
- головні і підрядні члени речень;
- типи присудка та його структура;
- частини мови;
- граматичні категорії іменника: рід, число, відмінок;
- граматичні категорії прикметника: рід, число, відмінок, ступені порівняння;
- граматичні категорії дієслова: особа, число, час, спосіб, стан;
- прислівник, числівник, службові частини мови.

Граматичний аналіз, або розбір, виділеного в тексті речення здійснюється за встановленою схемою.

Схема граматичного розбору речення:

1. Das ist ein zusammengesetzter Satz, ein Satzgefüge (eine Satzreihe).

Der Hauptsatz (HS) ist «...».

Der Nebensatz (NS) ist «...».

Der (erste) NS bezieht sich auf den HS und ist der untergeordnete NS des ersten Ranges. (Der zweite NS bezieht sich auf den ersten NS und ist der untergeordnete NS des zweiten Ranges.) Der NS steht vor / zwischen / nach dem HS und ist der Vorsatz / Zwischensatz / Nachsatz. Im HS ist (in)direkte Wortfolge. Das ist ein (un)eingeleiteter NS. Er wird durch die Konjunktion (das Fragewort, das Relativpronomen, das Adverbialpronomen) «...» eingeleitet.

Der NS antwortet auf / beantwortet die Frage «...?» und ist nach seiner syntaktischen Funktion ein:

- 1) Subjektsatz;
- 2) Prädikativsatz;
- 3) Objektsatz;

4) Attributsatz;

5) Adverbialsatz:

- des Ortes (Lokalsatz);
- der Zeit (Temporalsatz);
- der Art und Weise (Modalsatz);
- der Folge (Konsekutivsatz);
- des Grundes (Kausalsatz);
- des Zwecks (Finalsatz);
- Bedingungssatz (Konditionalsatz);
- der Einräumung (Konzessivsatz). (Див. табл. 1.)

2. Die Hauptglieder im HS sind das Subjekt «...» und das Prädikat «...».

Das Subjekt ist durch das Substantiv im Nom. Sing. (Plur.), m (f, n) / das Personalpronomen in der 1. (2., 3.) Person Sing. (Plur.), Nom. / das Demonstrativpronomen / das Relativpronomen / das Indefinitpronomen / das unpersönliche Pronomen *es* (див. табл. 2.) / das Zahlwort / das substantivierte Adjektiv ausgedrückt.

Das Prädikat ist:

- das einfache verbale Prädikat und wird durch das Verb «...» in der 1. (2., 3.) Person Sing. (Plur.), Zeitform (Präsens / Präteritum / Perfekt / Plusquamperfekt / Futur I / Futur II), Indikativ / Konjunktiv / Imperativ, Aktiv / Passiv ausgedrückt.
- das zusammengesetzte verbale Prädikat und wird durch das Verb / Modalverb «...» in der 1. (2., 3.) Person Sing. (Plur.), Zeitform (Präsens / Präteritum / Perfekt / Plusquamperfekt / Futur I / Futur II), Indikativ / Konjunktiv / Imperativ, Aktiv / Passiv und das Infinitiv «...» ausgedrückt.
- das zusammengesetzte nominale Prädikat und wird durch die Kopula «...» in der 1. (2., 3.) Person Sing. (Plur.), Zeitform (Präsens / Präteritum / Perfekt / Plusquamperfekt / Futur I / Futur II), Indikativ /

Konjunktiv / Imperativ, Aktiv / Passiv und das Prädikativ «...», das ein Substantiv (Adjektiv, Adverb, Zahlwort, Pronomen) ist, ausgedrückt.

3. Die Nebenglieder im HS sind: das Objekt «...», das Attribut «...» und die Adverbialbestimmung «...».

Das Objekt ist ein präpositionales / nichtpräpositionales (direktes) Objekt und wird durch das Substantiv im Gen. / Dat. / Akk. Sing. (Plur.) / das Personalpronomen in der 1. (2., 3.) Person Sing. (Plur.), Gen. / Dat. / Akk. ausgedrückt.

Das Attribut ist durch das Adjektiv im Positiv (Komparativ, Superlativ), Nom. (Gen., Dat., Akk.) Sing. (Plur.) / das Demonstrativpronomen / das Possessivpronomen / das Partizip I (II) / den Eigennamen im Genetiv / die nachgestellte (vorgestellte) Partikel ... ausgedrückt.

Die Adverbialbestimmung (das Adverbiale) antwortet auf / beantwortet die Frage «...?» und ist die Adverbialbestimmung:

- 1) des Ortes;
- 2) der Zeit;
- 3) des Grundes;
- 4) der Art und Weise.

Sie wird durch das Adverb / die Präpositionalphrase (das Substantiv oder das Adverb mit der Präposition) / die Nominalphrase ausgedrückt.

4. Die Hauptglieder im NS sind das Subjekt «...» und das einfache verbale (zusammengesetzte verbale / nominale) Prädikat «...». Die Nebenglieder im NS sind das Objekt «...», das Attribut «...» und die Adverbialbestimmung des Ortes / der Zeit / des Grundes / der Art und Weise «...».

Приклад граматичного розбору речення:

Die alten Grabers saßen immer, wenn es das Wetter erlaubte, auf dem Balkon und schauten hinunter auf die Straße. – Старі Грабери сиділи завжди, коли дозволяла погода, на балконі і дивилися вниз на вулицю.

Wann?
└───┘
[HS , (wenn NS 1), HS].

1. Das ist ein zusammengesetzter Satz, ein Satzgefüge. Der HS ist «Die alten Grabers saßen immer ... auf dem Balkon und schauten hinunter auf die Straße». Der Nebensatz (NS) ist «... wenn es das Wetter erlaubte...».

Der NS bezieht sich auf den HS und ist der untergeordnete NS des ersten Ranges. Der NS steht zwischen dem HS und ist der Zwischensatz. Im HS ist direkte Wortfolge. Das ist ein eingeleiteter NS. Er wird durch die Konjunktion *wenn* eingeleitet. Der NS antwortet auf die Frage «Wann?» und ist nach seiner syntaktischen Funktion ein Adverbialsatz der Zeit (Temporalsatz).

2. Die Hauptglieder im HS sind das Subjekt «die Grabers» und zwei gleichartige Prädikate «saßen» und «schauten».

Das Subjekt ist durch den Eigennamen im Nom. Plur. ausgedrückt.

Die Prädikate sind zwei einfache verbale Prädikate und werden durch die Verben und «sitzen» und «schauen» in der 3. Person Plur., Präteritum, Indikativ, Aktiv ausgedrückt.

3. Die Nebenglieder im HS sind: das Attribut «alten» und die Adverbialbestimmungen «immer», «auf dem Balkon», «hinunter auf die Straße».

Das Attribut ist durch das Adjektiv im Positiv Nom. Plur. ausgedrückt.

Die Adverbialbestimmung «immer» antwortet auf die Frage «Wann?» und ist die Adverbialbestimmung der Zeit. Sie wird durch das Adverb ausgedrückt.

Die Adverbialbestimmung «auf dem Balkon» beantwortet die Frage «Wo?» und ist die Adverbialbestimmung des Ortes. Sie wird durch die Präpositionalphrase (das Substantiv mit der Präposition) ausgedrückt.

Die Adverbialbestimmung «hinunter auf die Straße» antwortet auf die Frage «Wohin?» und ist auch die Adverbialbestimmung des Ortes. Sie wird durch das Adverb und die Präpositionalphrase (das Substantiv mit der Präposition) ausgedrückt.

4. Die Hauptglieder im NS sind das Subjekt «das Wetter» und das einfache verbale Prädikat «erlaubte». Das Nebenglied im NS ist das direkte Objekt «es».

Satzgefüge

Табл. 1

Typ des Satzes	Frage	eingeleitet durch...			Beispiel
		Konjunktionen	Lokaladverbien	Relativpronomen	
Subjektsatz <i>підметове речення</i>	Wer? Was?	dass, ob		wer, was, wen, der, welcher	<i>Es ist schade, dass er heute nicht kommt.</i>
Prädikativsatz <i>присудкове речення</i>	Wer ist das Subjekt? Was ist das Subjekt? Wie ist das Subjekt?	dass, als		was, wie, wer, welcher	<i>Sein Fehler war (es), dass er damals das Studium unterbrochen hatte.</i>
Objektsatz <i>додаткове речення</i>	Was? Wem? Wessen? Wofür? <i>usw.</i>	dass, ob		wer, was, wie, <u>wann</u> , wo, wofür, womit <i>usw.</i>	<i>Der Student sagt, dass er auch dieser Meinung ist.</i>
Attributsatz <i>означальне речення</i>	Welcher? Was für ein?			der, die, das, welcher, welche, welches	<i>Die Frau, die dort sitzt, ist Lehrerin.</i>
Adverbialsatz <i>обставинне речення:</i>					
– des Ortes (Lokalsatz) <i>міця</i>	Wo? Wohin? Woher? Wie weit?		wo, woher, wohin, soweit		<i>Ich will dort wohnen, wo ich geboren bin.</i>
– der Zeit (Temporalsatz) <i>часу</i>	Wann? Seit wann? Wie lange? Bis wann? Wie oft?	als, <u>wenn</u> , nachdem, während, sobald, seit, seitdem, bis, bevor, ehe			<i>Während ich schlief, las er ein Buch.</i>
– der Art und Weise (Modalsatz) <i>способу дії:</i> • Instrumentalsatz <i>інструментальне</i>	Wie? Auf welche Weise? Inwieweit? Inwiefern?	indem, dass			<i>Sie können den Lift rufen, indem Sie auf diesen Knopf drücken.</i>

<ul style="list-style-type: none"> • Komparativsatz <i>порівняльнє</i> • Restriktivsatz <i>обмежувальнє</i> 		<p>wie, als, je... desto/um so</p> <p>wie, soviel (wie), soweit, (in)sofern</p>			<p><i>Je schlechter der Weg wurde, desto langsamer bewegten wir uns vorwärts.</i></p> <p><i>Wie mir Frau Müller erzählte, ist Peter krank.</i></p>
– der Folge (Konsekutivsatz) <i>наслідкове</i>	In welchem Maße? Mit welcher Folge?	dass, so dass, als dass, ohne dass			<i>Der Kranke hatte solche Schmerzen, dass er laut stöhnte.</i>
– des Grundes (Kausalsatz) <i>причини</i>	Warum? Weshalb? Aus welchem Grunde?	weil, da			<i>Ich kann dir das Buch nicht geben, weil ich es selbst lese.</i>
– des Zwecks (Finalsatz) <i>мети</i>	Wozu? Zu welchem Zweck? Mit welcher Absicht?	damit, als dass			<i>Sie kommt heute zu mir, damit ich ihr helfe.</i>
– Bedingungssatz (Konditionalsatz) <i>умовнє</i>	Unter welcher Bedingung? In welchem Fall?	wenn, falls, sofern [konjunktionlos]			<i>Wenn es nicht regnet, (so/dann) gehen wir spazieren. = Regnet es nicht, (so/dann) gehen wir spazieren.</i>
– der Einräumung (Konzessivsatz) <i>допустове</i>	Trotz welchen Umstandes? Wessen ungeachtet?	obwohl, obgleich, obschon, obzwar, wennschon, wenngleich, trotzdem			<i>Obwohl das Wetter schlecht war, ging ich (doch) in den Park.</i>

Unterarten der Pronomen

Табл.2

Unterart <i>Wichtige Formen</i>	Beispiele
<p style="text-align: center;">Personalpronomen</p> <p><i>ich, mich, mir, meiner</i> <i>du, dich, dir, deiner</i> <i>er, sie, es, ihn, seiner</i> <i>wir, uns, unser</i> <i>ihr, euch, euer</i> <i>sie, ihnen, ihrer</i></p>	<p><i>Ich</i> komme. Das freut <i>mich</i>. Sie hat sich <i>seiner</i> erinnert.</p>
<p style="text-align: center;">Unpersönliches es</p>	<p><i>Es</i> regnet.</p>
<p style="text-align: center;">Reflexivpronomen</p> <p><i>mich, mir – uns</i> <i>dich, dir – euch</i> <i>sich</i> <i>einander</i></p>	<p>Sie beeilt <i>sich</i>. Ich wasche <i>mir</i> den Rücken. Wir warten <i>aufeinander</i>.</p>
<p style="text-align: center;">Possessivpronomen</p> <p><i>mein – unser</i> <i>dein – euer</i> <i>sein – ihr</i></p>	<p>Das ist <i>mein</i> Heft. Das ist <i>meins</i>!</p>
<p style="text-align: center;">Demonstrativpronomen</p> <p><i>der, die, das</i> <i>denen, dessen, deren, derer</i> <i>dieser – jener</i> <i>derjenige</i> <i>derselbe</i></p>	<p>Es passierte an <i>jener</i> Kreuzung, an <i>derselben</i> Kreuzung. <i>Dies</i> ist ein guter Einfall. Mit <i>dem</i> rede ich nicht mehr.</p>
<p style="text-align: center;">Relativpronomen</p> <p><i>der, die, das</i> <i>welcher</i> <i>wer, was</i></p>	<p>Das ist das Buch, <i>das (welches)</i> ich dir empfohlen habe. <i>Wer</i> Wind sät, wird Sturm ernten.</p>
<p style="text-align: center;">Interrogativpronomen</p> <p><i>wer, was</i> <i>welcher</i> <i>was für (einer)</i></p>	<p><i>Was</i> brauchen wir noch? Uns war nicht klar, <i>was</i> wir noch brauchen. <i>Was</i> bist du <i>für einer</i>?</p>
<p style="text-align: center;">Indefinitpronomen</p> <p><i>man, jedermann, jemand, irgendjemand, niemand, nichts, etwas, irgendetwas, irgendwas, was, irgendwer, wer, genug, alle, jeder, sämtliche, beide, einige, etliche, manche, welche, irgendwelche, irgendein, kein, allerlei, solcherlei, derlei, ein bisschen, ein wenig, ein paar</i></p>	<p>Du isst ja gar <i>nichts</i>! Das ist nicht <i>jedermanns</i> Geschmack. Hier muss <i>man</i> lange warten.</p>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ НА ДЕРЖАВНОМУ ЕКЗАМЕНІ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Оцінка “5 (A) відмінно”: 100-95% правильно виконаних завдань.

Виставляється за умов виконання наступних вимог:

Студент у повному обсязі викладає вивчений матеріал, дає правильні визначення понять, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтувати свої судження, застосувати знання практично, навести свої приклади, опрацював різні джерела інформації і творчо використав їх при відповіді, виявляє здатність до оригінальних рішень, та вміння аргументовано висловлювати свою точку зору. Володіння в повному обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Студент використовує лексичні одиниці відповідно до заданої тематики; фразеологічні звороти; складні граматичні конструкції. Допускаються 1-2 граматичні та лексичні помилки.

Оцінка “4,5 (B) добре”: 94-76% правильно виконаних завдань.

Виставляється за умов виконання наступних вимог:

Студент уміє висловлювати свою точку зору, вживати правильно граматичні конструкції. Викладання матеріалу без стилістичних огріхів та вміння висловити і логічно обґрунтувати свою точку зору. Володіння в достатньому обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою. Допускаються 3-4 граматичні та лексичні помилки.

Оцінка “4 (C) добре”: 80-75% правильно виконаних завдань.

Студент уміє висловлювати свою точку зору. Володіння в достатньому обсязі базовим лексичним словником, передбаченим програмою; правильно вживає прості та складні граматичні конструкції; добре володіє стилістичною компетенцією; активно вживає різноманітні структури, кліше та вирази. Допускаються 4-5 граматичні та лексичні помилки.

Оцінка “3,5 (D) задовільно”: 74-50% правильно виконаних завдань.

Виставляється за умов виконання наступних вимог:

Студент розкрив тему без використання активного та пасивного, лексичного та граматичного матеріалу. Студент висловлює особисте ставлення до проблеми фрагментарно. Допускаються 5-7 помилок.

Оцінка "3 (E) задовільно": 50-40% правильно виконаних завдань.

Виставляється за умов виконання наступних вимог:

Студент знає матеріал без аргументації своїх висновків, без своїх прикладів і не завжди адекватно використовує знання у практичній частині. Студент не дотримується правил порядку слів у реченні, виявляє порушення правильності утворення та адекватності вживання граматичних форм, які суттєво впливають на зміст виконаної роботи. Допускаються 7-9 мовних помилок.

Оцінка "2 (FX) незадовільно": менше 40% правильно виконаних завдань.

Виставляється за наступних умов:

Студент не вміє висловити та аргументувати свою точку зору на запропоновану тему через недостатній словниковий обсяг. Обсяг відповіді не відповідає нормативам; наявні значні порушення лексичного наповнення роботи; відсутність вжитих кліше та виразів, недотримання правил порядку слів у реченні; значні порушення правильності утворення граматичних форм; одноманітність вжитих граматичних структур; значні стилістичні огріхи. Допущено більш, ніж 9 мовних помилок.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ МОМЕНТИ

Обов'язковою перепусткою на державний екзамен є паспорт громадянина України! Вам також знадобиться ручка і, можливо, у спекотний день пляшка води.

Екзамен проводиться усно. Для підготовки використовуються чернетки у вигляді спеціально відведених зошитів, які роздає на екзамені секретар ДЕК.

Взявши за столом екзаменаційної комісії білет, необхідно чітко назвати його номер. Підготовка за білетом триває 45 хв. Тобто, Ви маєте на кожне питання близько 15 хв. Рационально розподіляйте свій час.

Після відповіді потрібно здати секретареві свій екзаменаційний білет, текст, зошит із відповідями. Не забудьте забрати свій паспорт! І запросити до аудиторії наступного у черзі студента.

Оцінка оголошується в кінці державного екзамену після засідання ДЕК. Для оголошення результатів іспиту запрошується вся група. Після виступу екзаменаторів Ви можете висловити вдячне слово.

КОРИСНІ ПОРАДИ ПСИХОЛОГА

Іспит – це не лише перевірка теоретичних знань, а й значне емоційне випробування, своєрідний стрес. Саме тому важливе значення має психологічна підготовка до іспитів. Деякі студенти зі слабкою нервовою системою під впливом стресової ситуації, якою є іспит, можуть забути матеріал, який напередодні дуже добре пам'ятали. Тому спокій є передумовою успішної відповіді. Для цього під час підготовки до екзамену пам'ятайте:

- Харчуватися слід три-чотири рази на день. Мед, горіхи, молочні продукти, риба, м'ясо, овочі та фрукти забезпечать баланс необхідних інгредієнтів їжі в організмі й відновлять енергетичні витрати.
- Нормальний здоровий сон і відпочинок зменшать навантаження на нервову систему.
- Не варто відмовлятися від звичних занять спортом, розмов по телефону – це буде своєрідним відпочинком.
- Слід пам'ятати про біоритмологічні особливості: "сова" неефективно працює о 6 – 8 годині ранку, а "жайворонок" навряд чи буде працездатним до 2 – 3 години ночі. В усіх людей рівень біологічної активності знижений із 17 до 18 години.

- Можна вживати тонізуючі препарати, наприклад, із женьшеню чи елеутерококу. Каву краще пити вранці й небагато. Кава підсилює нервовість і тривожний стан у невпевнених у собі людей.

Корисною є інформація, одержана на консультації перед іспитом. Уявіть, що Ви на іспиті, і спробуйте відтворити ті запитання, які будуть Вас хвилювати під час його складання.

Перед іспитом слід написати короткий конспект матеріалу (не шпаргалку!), який Ви засвоїли. Він допоможе систематизувати одержані знання та пригадати вивчене.

Перед іспитом лягайте раніше спати.

Не спізнуйтеся на іспит. Не вдягайтеся зухвало. Зрозуміло, те ж саме відноситься до косметики та біжутерії.

Отже, Ви зайшли до аудиторії, взяли білет. Сідайте на місце, заспокойтеся, зосередьтеся і спробуйте вникнути в зміст поставлених запитань. Для цього необхідно їх добре прочитати.

Готуючи конспект відповіді, не намагайтеся записати усе слово в слово. Відшліфуйте і зафіксуйте першу фразу своєї відповіді, яка повинна бути змістовною і стилістично бездоганною.

Ваш виступ має бути логічним і послідовним. Демонстрація необмежених можливостей Вашої пам'яті неодмінно повинна супроводжуватися узагальненнями і висновками. Під час відповіді тримайтеся впевнено, але не зухвало, відповідайте чітко, але не занадто голосно.

При сприятливому збігу обставин Ваша відповідь на кожне питання не займе більше 5-7 хвилин. Можливо, Ви справите таке сильне враження, що у екзаменаторів не виникне необхідності у додаткових питаннях! Пам'ятайте, при впевненій відповіді є ймовірність, що незначні помилки не будуть помічені. Невпевнена і плутана відповідь, навіть якщо вона частково правильна, спонукає викладача задавати додаткові питання, з'ясовувати, наскільки глибоко Ви розібралися в темі.

Склавши розгорнутий план відповіді, ще раз усе перевірте. Не поспішайте відповідати на задане запитання, намагайтеся зібратися з думками перед відповіддю.

Намагайтеся відповідати повно, але досить коротко.

Якщо не знаєте, як відповідати на запитання, не хвилюйтеся, спробуйте зібратися з думками. Не зациклюйтеся на завданні, якщо воно складне для Вас і не виходить. Почніть виконувати найлегші, на ваш погляд.

Причин, чому студенти не справляються з різними завданнями, досить багато. Але, мабуть, найпоширеніша – відсутність волі до перемоги.

Не мовчіть на іспиті. Що б Вам не сказали, про що б Вас не запитали, Вашою негайною реакцією повинна бути якась відповідь. Мовчання завжди розцінюється екзаменатором як ознака незнання і буде використовуватись проти Вас. Не залишайте місця для довгих пауз, говоріть. Це буде свідчити про наявність певних знань, бажання думати над поставленим запитанням, уміння вийти із скрутною ситуації. Навіть якщо говоритимете не по темі, Ваша відповідь буде ознакою загальної ерудованості, культури, і це сприйметься позитивно екзаменатором. Відповідайте впевнено, навіть якщо Ви не знаєте матеріал досконало.

Не дозволяйте собі нервувати.

Отже, поведіть себе впевнено, дивіться екзаменаторові у вічі та покладайтеся на свою інтуїцію. У критичних ситуаціях саме вона допоможе Вам зберегти самовладання!

БАЖАЄМО УСПІШНО СКЛАСТИ ІСПИТ!

Viel Glück!

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гольдштейн И. П. Практический курс немецкого языка: для студентов-германистов филологических факультетов. – М.: Изд-во Московского университета, 1995.
2. Євгененко Д. А., Білоус О. М. Практична грамати́ка німецької мови. Навчальний посібник для студентів та учнів. Комунікативні вправи і завдання / Д. А. Євгененко, О. М. Білоус, О. О. Гуменюк та ін. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. – 400 с.
3. Завьялова В. М., Ильина Л. В. Практический курс немецкого языка. – М.: Лист Нью, 2005. – 880 с.
4. Камянова Т. Практический курс немецкого языка. – М.: Дом славянской книги, 2005. – 592 с.
5. Постнікова О. М. Німецька мова: Розмовні теми. – К.: А.С.К., 2000. – 400 с.
6. Соколова Н. Б. Справочник по грамматике немецкого языка для V – XI классов школ с углублённым изучением немецкого языка / Н. Б. Соколова, И. Д. Молчанова, Е. И. Гутрова. – М. : Просвещение, 2001. – 383 с.
7. Тагиль И. П. Грамматика немецкого языка. – СПб.: 2010. – 496 с.
8. Der Duden : in 12 Bd-n : das Standardwerk zur deutschen Sprache / [hrsg. von der Dudenredaktion]. – [3., völlig neu bearb. u. erw. Aufl.]. – Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zürich : Dudenverlag. – Bd. 4 : Grammatik.– 2005. – 1343 S.
9. Johannes Schumann. Mittelstufe Deutsch // Arbeitsbuch. – Verlag für Deutsch, 1992.
10. Johannes Schumann. Mittelstufe Deutsch. – Verlag für Deutsch, 1992.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Навчально-методичний комплекс DU I / Бориско Наталія, Брунер Каті, Каспар-Хене Хільтрауд та ін. – Вінниця : «Нова Книга», 2009. – 452 с.
2. Найоптимальніший варіант підготовки до складання іспитів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sh-pansion.ucoz.ua/board/poradi_psikhologa/1
3. Практичний курс другої іноземної (німецької) мови. Робоча програма навчальної дисципліни для студентів за напрямом підготовки 0203 Гуманітарні науки для спеціальності 7.02030302 Мова і література (англійська, німецька) / Розробник : Крижановська В. П. – Миколаїв, 2012. – 26 с.
4. Програма державного екзамену з німецької мови для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» / Солдатова С. М., Ковбасюк Л. А. – Херсон : ХДУ, 2011.
5. Соколова Н. Б. Справочник по грамматике немецкого языка для V – XI классов школ с углублённым изучением немецкого языка / Н. Б. Соколова, И. Д. Молчанова, Е. И. Гутрова. – М. : Просвещение, 2001. – 383 с.
6. Як успішно скласти іспит? Поради психолога [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vpu25.km.ua/doc/poradu/4.pdf>
7. Aphorismen, Zitate, Sprüche und Gedichte [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aphorismen.de>
8. Der Duden : in 12 Bd-n : das Standardwerk zur deutschen Sprache / [hrsg. von der Dudenredaktion]. – [3., völlig neu bearb. u. erw. Aufl.]. – Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zürich : Dudenverlag. – Bd. 4 : Grammatik.– 2005. – 1343 S.
9. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht. – Berlin ; München : Langenscheidt, 2001 – 656 S.
10. Profile deutsch. Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen / M. Glaboniat, M. Müller, P. Rusch u. a. – Berlin : Langenscheidt, 2005. – 240 S.

ЗМІСТ

Вступ	3
Структура та зміст державного екзамену з другої (німецької) іноземної мови	4
Перше питання. Усне висловлювання.	5
Друге питання:	
1. Інтерпретація тексту	8
2. Граматичний аналіз речення	11
Таблиця 1. Satzgefüge	16
Таблиця 2. Unterarten der Pronomen	18
Критерії оцінювання знань студентів на державному екзамені з німецької мови	19
Організаційні моменти	20
Корисні поради психолога	21
Рекомендована література	24
Використана література	25
Зміст	26